

Paczóski, Mieczysław M.

Podmiot rekursu administracyjnego do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej

Studia Płockie 10, 107-114

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Mieczysław M. Paczowski OFMConv.

PODMIOT REKURSU ADMINISTRACYJNEGO DO DRUGIEJ SEKCJI SYGNATURY APOSTOLSKIEJ

**Treść: Wstęp. I. Zdolność procesowa podmiotem re-
kursu administracyjnego. II. Interes uczestniczenia
w procesie administracyjnym. III. Uprawnienie do
wniesienia rekursu. Zakończenie**

WSTĘP

Jednym z naczelných postulatów, jakie współczesna doktryna społeczna stawia przed każdym prawodawcą — zarówno świeckim jak i kościelnym — jest zagwarantowanie należytej ochrony prawnej (tutela iuridica) osobom uwikłanym w spór administracyjny, tj. taki spór, jaki może powstać między administrowaną jednostką a organem władzy administracyjnej na tle decyzji tegoż organu.¹ Realizacji tego postulatów ma służyć odpowiedni system rekursów administracyjnych. W obowiązującym systemie prawa kanonicznego są obecnie dwa rodzaje takich rekursów: rekursy administracyjne wnoszone do hierarchicznie wyższego organu kościelnej władzy administracyjnej² oraz rekursy administracyjne wnoszone do organu władzy sądowej.³

System rekursów do hierarchicznie wyższych organów administracyjnych nie gwarantował jednostce należytej ochrony prawnej. Zwrócono na to uwagę w dyskusji toczącej się na soborze watykańskim II,⁴ postulując ustanowienie kościelnych trybunałów administracyjnych. W dyskusji nad rewizją Kodeksu Prawa Kanonicznego podkreślono, iż przewidziany w Kodeksie system rekursów administracyjnych nie zabezpiecza bezstronności decyzji rozstrzygających spór administracyjny. Wszyscy pracownicy organów władzy administracyjnej — niezależnie od ich miejsca w hierarchii władzy — tworzą swoisty organizm połączony duchem solidarności. Poczucie to sprawia, że

¹ J. Krukowski, Problem sądowej kontroli aktów administracyjnych w prawie kanonicznym, „Roczn. teol.-kan.” 18 (1975) z. 5, s. 35—40.

² Kan. 1601: „Contra Ordinariūm decreta non datur appellatio seu recursus ad Sacram Rotam; sed de eiusmodi recursibus exclusive cognoscunt Sacrae Congregationes”.

³ Konstytucja Apostolska „Regimini Ecclesiae Universae”, AAS. 59 (1967) s. 921 nn.

⁴ Szersze omówienie dyskusji toczącej się na temat tej kwestii na soborze watykańskim II podaje Ch. Lefebvre (Pouvoir judiciaire et exécutif, „Apollinaris” 43(1970) s. 348.

wyższy organ władzy administracyjnej sędzi spór, występując jakby we własnej sprawie, tzn. iż jednocześnie jest stroną i sędzią w tej samej sprawie. Trudno jest mu więc zdobyć się na obiektywizm. Pełniejszą ochronę praw jednostki może dać tylko organ władzy sądowej, który nie jest włączony w hierarchię administracyjną, a więc występujący w stosunku do strony jako ktoś trzeci.⁵

Powyzsze postulaty zostały uwzględnione przez Papieską Komisję d.s. Rewizji KPK w „Fundamentalnych zasadach” przedłożonych pod dyskusję na I synodzie biskupów w 1967 r.⁶ Zostały one wzięte pod uwagę również przez Komisję d.s. Reformy Kurii Rzymskiej, która opracowała tekst Konstytucji Apostolskiej „Regimini Ecclesiae Universae” promulgowanej przez papieża Pawła VI 15.VIII.1967 r.⁷ Na podstawie tej Konstytucji została utworzona Druga Sekcja przy Najwyższym Trybunale Sygnatury Apostolskiej. Art. 106 wspomnianej Konstytucji Ap. wprowadza do systemu prawa kanonicznego sądową kontrolę kościelnych aktów administracyjnych poprzez rozpatrywanie rekursów administracyjnych wnoszonych do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej.⁸

W ostatnich latach poświęcono wiele uwagi w literaturze kanonistycznej temu nowemu rodzajowi rekursu zarówno z punktu widzenia teoretycznego jak i praktycznego. Przedmiotem rozważania w niniejszym artykule będzie jeden z elementów rekursu, tj. jego podmiot, czyli, kto — w świetle obowiązujących norm prawnych — może wnieść rekurs do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej.

Jak w każdym sporze, tak samo w sporze toczącym się przed trybunałem Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej muszą występować dwie strony: powód i pozwany. Stroną powodową jest tu osoba wnosząca rekurs, czyli osoba utrzymująca, iż przysługujące jej prawo (interes prawny) zostało naruszone przez kościelny akt administracyjny, a przynajmniej, iż wskutek wydania go nie może swego prawa egzekwować. Stroną pozwaną jest osoba zainteresowana obroną zaskarżonego aktu, czyli mająca przeciwny interes prawny.⁹ Interesujący nas spór może zachodzić tylko między stronami znajdującymi się w stosunku administracyjnoprawnym, tzn., iż jedną z nich jest jednostka administrowana (osoba fizyczna lub moralna) będąca adresatem danego aktu administracyjnego; drugą zaś jest organ (podmiot) kościelnej władzy administracyjnej, który wydał dany akt administracyjny (np. ordynariusz miejscowy) lub decyzję potwierdzającą go (dykasterium Kurii Rzymskiej).

Do tego, aby ktoś mógł być podmiotem rekursu administracyjnego do Dru-

⁵ F. Della Rocca, *Problemi di giustizia amministrativa nel diritto canonico*. W: *La funcion pastoral de los obispos*. Barcelona 1967, s. 230.

⁶ Pontificia Commissio Codicis Iuris Canonici recognoscendo, *Principia quae Codicis Iuris Canonici recognitionem dirigant a Pontificia Commissione proposita et Primi Generalis Coetus „Synodi Episcoporum” examini subiecta, Typis Polyglottis Vaticanis 1967*, s. 6 nn. Postulaty te zostały aprobowane przez uczestników I synodu biskupów. Przebieg dyskusji na ten temat szerzej omawia G. Caprile (*Il Sinodo dei Vescovi, Romae 1968*, s. 133—136).

⁷ AAS, 59 (1967) s. 921 nn.

⁸ Tamże: „Per alteram sectionem Signatura Apostolica contentiones dirimit ex actu potestatis administrativae ecclesiasticae, et ad eam, ob interpositam appellationem seu recursum adversus decisionem competentis Dicasterii, delatas, quoties contendatur actum ipsum legem aliquam violasse. In his casibus videt sive de admissione recursus sive de illegimitate actus impugnati”.

⁹ A. Ranaudo, *Il contenzioso amministrativo canonico*, s. 557; D. Staffa, *De supremo Tribunale Amministrativo*, s. 26.

giej Sekcji Sygnatury Apostolskiej, nie wystarczy, aby twierdził on, iż dany akt administracyjny naruszył jakieś prawo, ale musi on posiadać odpowiednie właściwości warunkujące jego uczestniczenie w procesie. Właściwości te są następujące: 1) zdolność procesowa; 2) interes do uczestniczenia w procesie; 3) uprawnienie do uczestniczenia w procesie.

I. ZDOLNOŚĆ PROCESOWA PODMIOTEM REKURSU ADMINISTRACYJNEGO

Podmiotem rekursu administracyjnego do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej może być tylko ta osoba, która ma zdolność procesową. Od posiadania tej zdolności uzależniona jest ważność akt procesowych.¹⁰ Zdolność tę określają te same normy, które regulują zdolność procesową przed zwyczajnym trybunałem kościelnym. Wskazuje na to wyraźnie prawodawca w art. 126 Norm Specjalnych, nakazując, aby w procesie administracyjnym toczącym się przed Drugą Sekcją Sygnatury Apostolskiej stosować normy regulujące proces zwyczajny, zawarte w księdze IV, cz. 1, sekcji 1, tyt. 3—12 KPK, o ile jest to możliwe.¹¹

Zdolność procesowa polega na możliwości uczestniczenia w procesie, czyli na możliwości wykonywania swoich praw przed sądem. Zdolności tej nie należy utożsamiać ze zdolnością prawną i zdolnością do czynności prawnych. Podczas gdy zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych warunkują uczestniczenie danej osoby w obrocie prawnym w ogólności, to zdolność procesowa kwalifikuje ją do uczestniczenia w szczególnej sytuacji prawnej.

Osoby fizyczne mogą we własnym imieniu występować w sądzie — a tym samym być podmiotem rekursu administracyjnego — jeżeli: osiągnęły pełnoletność (*maiores*), są w pełni używania rozumu¹² oraz są wolne od kar kościelnych pozbawiających tej zdolności.¹³ Osoby fizyczne, które nie mają pełnej zdolności procesowej, oraz kościelne osoby prawne (osoby moralne) mogą występować w procesie za pośrednictwem swoich prawnych reprezentantów. Osoby fizyczne mogą być reprezentowane przez swoich rodziców, opiekunów lub kuratorów ustanowionych przez ordynariusza. Natomiast kościelne osoby prawne mogą działać tylko przez swoje organy.¹⁴ Na przykład diecezja działa

¹⁰ Lobina, *Elementi di procedura amministrativa canonica*, s. 35.

¹¹ Art. 126: „*Quoad ea quae non praevidentur expresse in praesentibus peculiaribus normis, servantur, quatenus applicari possunt, normae processuales statutae in Libro quarto, Parte prima, prima Sectione, Titulis a III ad XIII Codicis Iuris Canonici, ita quidem accomodate ut maxime consularum peculiari illi brevitati, quam praesferre debent processus celebrandi coram sectione altera Signaturae Apostolicae*”.

¹² Warunki uczestniczenia w procesie osób małoletnich (*minores*) i pozbawionych używania rozumu zostały określone w kan. 1648. Por. M. Conte a Coronata, *Institutiones Iuris Canonici*, vol. III, Taurini 1956, ss. 95—96, 99.

¹³ Warunki uczestniczenia w procesie ekskomunikowanych zostały określone w kan. 1654. Por. Conte a Coronata, dz. cyt., ss. 101—102. Zdolności procesowej do uczestniczenia w sporze administracyjnym pozbawieni są ekskomunikowani po wyroku skazującym i stwierdzającym.

¹⁴ Ranaudo, art. cyt., s. 557; Staffa, art. cyt., s. 27; Lobina, dz. cyt., s. 35: „*Per le persone fisiche che non abbiano la capacità di agire e per le persone giuridiche, l'azione giurisdizionale amministrativa viene proposta dal legale rappresentante*”.

przez swego ordynariusza miejscowego, prowincja zakonna — przez swego prowincjała.

II. INTERES UCZESTNICZENIA W PROCESIE ADMINISTRACYJNYM

Do tego, aby ktoś mógł być stroną w procesie administracyjnym toczącym się przed Drugą Sekcją Sygnatury Apostolskiej, nie wystarcza, że ma zdolność procesową, ale ponadto ma mieć również interes prawny. Konieczność tego interesu podkreśla prawodawca w art. 112.¹⁵ Interes ten musi istnieć po stronie rekursującej. Natomiast strona przeciwna ma mieć interes do stawienia opozycji.

Kanoniści uważają, iż prawny interes rekursującego utożsamia się z naruszeniem prawa podmiotowego (*ius subiectivum*) przez akt kościelnej władzy administracyjnej.¹⁶ Interes ten powinien posiadać odpowiednie cechy. Ma on być osobisty, bezpośredni i aktualny.

— Interes jest osobisty, gdy wnoszący rekurs utrzymuje, iż krzywda wynikająca z naruszenia prawa (*violatio legis*) dotyka właśnie jego osoby, a nie jakiegokolwiek innej;

— Interes jest bezpośredni, jeżeli wniesienie rekursu jest spowodowane naruszeniem prawa, czyli interesu własnego osoby rekursującej;

— Interes jest aktualny w tym sensie, iż dotyczy faktu krzywdy dziejącej się aktualnie, a nie takiej krzywdy, która miała miejsce w odległej przeszłości lub ma nastąpić w przyszłości. W szczególności interes jest nieaktualny,

¹⁵ Art.: „Ubi primum recursus cum documentis necessariis ad Cancellariam pervenerit, Secretarius curet ut communicetur cum Auctoritate ecclesiastica quae decisionem impugnata tulit, necnon cum aliis quorum interest se opponere (...) invitet omnes quorum ex adverso interest ad exhibendum eventualem oppositum recursum...”

¹⁶ Staffa, art. cyt., s. 26: „Ad hoc ut quis recursum interponere valeat, necesse est ut ipse personaliter ius habeat ad recurrendum, id est ut ipsius subiectivum ius violatum censeatur, non aliorum”.

Rozróżnienie między interesem legalnym i naruszeniem prawa podmiotowego występuje w świeckim prawie włoskim. Por. R. Coppola, Seconda Sezione della Segnatura Apostolica, „Apollinaris” 43 (1970) s. 361; A. Souto, Sugerencias para una vision actual del Derecho Administrativo Canonico, „Ius Canonicum” 5 (1965) s. 121—122. Souto podtrzymuje rozróżnienie między interesem rekursującego do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej a naruszeniem prawa podmiotowego. Jego zdaniem, naruszenie interesu pozwala na wniesienie rekursu administracyjnego, natomiast naruszenie prawa podmiotowego jest podstawą do wniesienia skargi sądowej: „La lesión de un derecho subjectivo de lugar a una accion judicial; la lesion de un interés permitirá la interposición de un recurso administrativo. A la potestad judicial le corespondará, por tanto, la tutela de los derechos y a la potestad administrativa la tutela del interés o utilidad que carezca de accion judicial” (tamże, s. 122). Taką opinię wyrażają również: A. Ranaudo, Considerazioni sulalcuni aspetti dell' attività amministrativa canonica, „Mon. Eccles.” 95 (1968), s. 328—329; Swinarski, Rekurs w świetle „Corm Specjalnych Sygnatury Apostolskiej, „Prawo Kanoniczne” 15 (1972) nr 3—4, s. 130. Natomiast C. Diego-Lora (dz. cyt., s. 414) trafnie wykazuje, iż przeciwstawienie między naruszeniem interesu prawnego i naruszeniem prawa podmiotowego nie ma uzasadnienia w prawie kanonicznym. Druga Sekcja Sygnatury Apostolskiej jest trybunałem administracyjnym upoważnionym do ochrony praw podmiotowych naruszonych przez administrację kościelną.

gdy dotyczy naruszenia prawa, które miało miejsce jeszcze przed wejściem w życie Konstytucji Ap. Regimini Ecclesiae Universae.¹⁷

Druga Sekcja Sygnatury Apostolskiej jest organem sądowym ustanowionym do ochrony interesów osób fizycznych lub kościelnych osób prawnych, naruszonych przez akty kościelnej władzy administracyjnej.¹⁸ Gdyby podmiot rekursu utrzymywał, iż nie jego interes prawny został naruszony, ale kogoś innego, trybunał Drugiej Sekcji nie może prowadzić procesu sądowo-administracyjnego. Interes rekursującego jest wystarczający do prowadzenia procesu, jeżeli ewentualne anulowanie zaskarżonego aktu administracyjnego przyniesie mu jakąś korzyść (materialną lub moralną). Interes ten musi istnieć przez cały czas postępowania procesowego, czyli od momentu wniesienia rekursu aż do wydania ostatecznej decyzji (wyroku) przez Drugą Sekcję. Gdyby przewidywana zwłoka w rozstrzygnięciu sporu miała spowodować wygaśnięcie interesu, wtedy należy orzec, iż rekurs nie nadaje się do przyjęcia (inammissibile) ze względu na bliski brak interesu. Jeżeli zaś rekursujący w jakiejkolwiek fazie postępowania procesowego przed Drugą Sekcją zgłosił na piśmie, iż zrzekł się rekursu, należy zawiadomić o tym strony mające interes przeciwny. Gdyby nawet strony przeciwne nie zaakceptowały takiego zrzeczenia się rekursującego, trybunał Drugiej Sekcji powinien orzec wygaśnięcie (ustanie) postępowania procesowego.¹⁹ Tak samo ma być orzeczone ustanie postępowania administracyjnego w takim wypadku, w którym wygaśnię przedmiot sporu administracyjnego, tj. gdy kościelna władza administracyjna anuluje lub usunie skutki ex tunc zaskarżonego aktu administracyjnego, np. gdy biskup ordynariusz spontanicznie przywrócił proboszcza na beneficjum, z którego uprzednio go usunął w drodze aktu administracyjnego, od którego wniesiono rekurs administracyjny do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej.²⁰

Normy Specjalne Sygnatury Apostolskiej nie przewidują instytucji przedawnienia postępowania procesowego przed Drugą Sekcją Sygnatury Apostolskiej. W ustawodawstwie administracyjnym włoskim przedawnienie takie przewidziane jest w wypadku, w którym strony procesowe przez dwa kolejne lata nie podejmą żadnych działań prawnych przed trybunałem administracyjnym.²¹ Lobina uważa, iż przedawnienie postępowania następuje również przed trybunałem Drugiej Sekcji w myśl ogólnych zasad Kodeksu Prawa Kanonicznego dotyczących procesu zwyczajnego (kan. 1740 § 1—2, 1776, 1737, 1738, 1739, 1741).²² Wydaje się, iż powyższa opinia może być przyjęta w prak-

¹⁷ Ranaudo, *Il contenzioso amministrativo*, s. 558; Staffa, art. cyt., s. 26; Lobina, dz. cyt., s. 35; „Altro punto da tenere in evidenza e l'interesse a ricorrere che dev'essere personale, diretto e attuale, in quanto, solo la persona che assume la lesione di un diritto o di interesse legittimo è abilitata a ricorrere. L'attualità del ricorso consiste nel fatto che deve trattarsi di una lesione riferentesi a controversie in atto e non a questioni antecedenti all'entrata in vigore della „Regimini Ecclesiae Universae“. Takie stanowisko zajęła Druga Sekcja w orzeczeniu z dnia 21 V 1968 („Periodica“) 60 (1971) s. 329.

¹⁸ Diego, lora, dz. cyt., s. 417.

¹⁹ Lobina, dz. cyt., s. 35—36: „Puo anche darsi che il ricorrente, con dichiarazione, in qualunque grado del giudizio e, quindi, anche la fase istruttoria, abbia per isoritto rinunciato al ricorso, depositando in cancellaria l'atto di rinuncia che dovrà essere notificato alle parti. Anche se le controparti non accettino tale notificato tale rinuncia, il giudice dovrà dichiarare la cessazione del rapporto processuale instaurato“.

²⁰ I. Virga, *La tutela giurisdizionale nei confronti della pubblica amministrazione*, Milano 1966, s. 377 n.

²¹ Lobina, dz. cyt., s. 36.

²² Tamże.

tyce. W regulacji prawnej procesu administracyjnego toczącego się przed trybunałem Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej zachodzi luka, którą należy usunąć przez odwołanie się do norm regulujących zwyczajne postępowanie procesowe.

Termin wniesienia rekursu jest wyraźnie określony. Zgodnie z postępowaniem zawartym w art. 105 Norm Specjalnych termin ten wynosi 30 dni od daty otrzymania zawiadomienia o wydaniu aktu administracyjnego.²³ Jest to termin preemptryjny.

III. UPRAWNIENIE DO WNIESIENIA REKURSU

W literaturze kanonistycznej rozważana jest kwestia uprawnienia do wniesienia rekursu administracyjnego do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej. Chodzi tu — ściślej mówiąc — o to, czy obydwie podmioty stosunku administracyjnego — jednostka administrowana i organ kościelnej władzy administracyjnej — mają jednakowe prawo do zaskarżenia decyzji administracyjnej dykasterium Kurii Rzymskiej do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej. Tego rodzaju uprawnienie niektórzy kanoniści nazywają legitymacją (specjalny tytuł prawny do ważnego wykonania określonej czynności procesowej).²⁴

Nie podlega dyskusji stwierdzenie, iż uprawnienie do ważnego wniesienia rekursu do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej posiada jednostka administrowana (osoba fizyczna lub moralna, czyli prawna), która utrzymuje, iż przysługujące jej prawo zostało naruszone, czyli posiada interes prawny.²⁵ Natomiast dyskutowana jest kwestia, czy uprawnienie takie posiada również podmiot kościelnej władzy administracyjnej (np. ordynariusz miejscowy), którego akt administracyjny został uchylony przez decyzję dykasterium Kurii Rzymskiej. Zdania autorów w tej sprawie są podzielone. Mianowicie: Ranaudo uważa, iż organ władzy administracyjnej nie ma takiego uprawnienia; natomiast I. Gordon, D. Staffa, J. Krukowski utrzymują, iż uprawnienie to posiada również organ władzy administracyjnej.

1) Na uzasadnienie swej opinii Ranaudo powołuje się na tekst art. 106 Konst. Ap. Regimini Ecclesiae Universae, w którym jest rozróżnienie między aktem (actus) władzy administracyjnej rodzącym spór a decyzją (decisio) kompetentnego dykasterium. Zwłaszcza zwrot „quoties contendatur actum ipsum legem aliquam violasse” ma wskazywać, iż podstawą sporu administracyjnego nie może być decyzja dykasterium, ale akt administracyjny. Również z tekstu art. 112 i 113 wynika, iż rekurs do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej może wnieść jednostka administrowana, która jest adresatem aktu administracyjnego, a nie władza kościelna, która wydała akt administracyjny.²⁶

²³ Ranaudo, art. cyt., s. 558—559; Lobina, dz. cyt., s. 36. Ranaudo uważa, iż termin wniesienia rekursu, mimo że jest preemptryjny, ulega zawieszeniu w wypadku, gdy rekurs został wniesiony z powodu usprawiedliwionego błędu (errore scusabile) do trybunału niekompetentnego, np. do Roty Rzymskiej. W tym ostatnim wypadku termin ten zaczyna biec od daty uzyskania zawiadomienia, iż trybunał ten uznał fakt swej niekompetencji w stosunku do wnoszącego rekurs (art. cyt., s. 559).

²⁴ Por. P. Ciprotti, *Lezioni di diritto canonico*, Padova 1943, s. 149—152; Świnarski, art. cyt., s. 131.

²⁵ Ranaudo, art. cyt., s. 557; I. Gordon, *Normas speciales in Supremo Tribunali Signaturae Apostolicae*, s. 100.

²⁶ Ranaudo, art. cyt., s. 561—562. Opinię Ranaudo podziela Cz. Świnarski, art. cyt., s. 132.

2) W celu wyjaśnienia swego stanowiska, iż podmiotem rekursu administracyjnego do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej może być zarówno administrowana jednostka jak i organ władzy administracyjnej, Gordon przedstawia dwie różne sytuacje. W jednej z tych sytuacji (A) w roli pokrzywdzonego (wnoszącego rekurs) występuje jednostka administrowana; w drugiej sytuacji (B) — organ władzy administracyjnej.²⁷

Sytuacja A

W pierwszej sytuacji występuje następująca seria faktów 1. Jakiś organ władzy kościelnej, np. ordynariusz miejscowy, wydał akt administracyjny. 2. Między jednostką administrowaną (np. kapłanem), który czuje się tym aktem pokrzywdzony, a ordynariuszem rodzi się spór administracyjny. 3. Akt ten w drodze rekursu hierarchicznego zostaje przedłożony kompetentnej dykasterii rzymskiej, która rozstrzygając spór zatwierdziła decyzję ordynariusza. 4. Wtedy jednostka administrowana wnosi rekurs od decyzji dykasterii do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej, ponieważ podtrzymuje swe twierdzenie, iż akt administracyjny wydany przez ordynariusza i aprobowany przez dykasterium narusza należne jej prawo. W tym porządku czynności stroną rekursującą jest jednostka administrowana, a stroną pozwaną — bezpośrednio dykasterium rzymskie, natomiast pośrednio — ordynariusz miejscowy. Przedmiotem sporu jest zarówno decyzja dykasterii jak i decyzja ordynariusza. Racja rekursu jest ta sama: naruszenie jakiegoś prawa, będące jednocześnie naruszeniem interesu jednostki administrowanej.

Sytuacja B

Może jednak zdarzyć się, iż w punkcie 3 dykasteria rzymska unieważniła akt administracyjny ordynariusza. W konsekwencji w punkcie 4 stroną rekursującą do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej będzie nie administrowana jednostka, ale — sam ordynariusz będący organem władzy administracyjnej, jeżeli jego zdaniem decyzja dykasterii naruszyła jakieś prawo, a tym samym naruszyła interes publiczny. W tej drugiej serii czynności stroną wnoszącą rekurs jest więc ordynariusz, a stroną pozwaną — dykasteria rzymska. Przedmiotem ewentualnego anulowania jest wtedy tylko decyzja dykasterii. Racja rekursu jest ta sama co przedtem, tj. naruszenie jakiegoś prawa decyzją dykasterii, ale interes rekursującego jest inny.

Gordon uważa, iż art. 106 Konstytucji Ap. Regimini Ecclesiae Universae obejmuje obydwie wyżej omówione figury rekursu administracyjnego. Na uzasadnienie swego zdania podaje następujące racje:

a) W samym tekście Konstytucji jest rozróżnienie między aktem władzy administracyjnej będącym źródłem sporu a decyzją kompetentnej dykasterii. Gdy prawodawca mówi o motywie rekursu: „quoties — violasse”, to wydaje się, iż chce zacieśnić go tylko do aktu organu władzy administracyjnej pierwszej instancji, a chce wykluczyć decyzję dykasterii jako organu władzy drugiej instancji. Jednakże zdaniem Gordona — przeciwko tej opinii przemawia to, że słowo „akt” użyte na końcu tekstu może obejmować zarówno zarządzenie organu władzy administracyjnej, będące źródłem sporu, jak „akt kościelnej władzy administracyjnej” jedynie do aktu organu władzy również decyzję dykasterii. Nie ma potrzeby zacieśniania sensu wyrażania administracyjnej niższej instancji. A tym samym nie można twierdzić, iż prze-

²⁷ Gordon, dz. cyt., s. 100—102.

łożony, który uważa, że przez decyzję dykasterii naruszone zostało jakieś prawo, nie może wnieść rekursu do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej.²⁸

b) Gdyby przyjąć opinię, iż organ kościelnej władzy administracyjnej (pierwszej instancji) nie może wnieść rekursu administracyjnego przeciwko decyzji dykasterii rzymskiej, wtedy naruszona by była zasada równości stron występujących w procesie administracyjnym, jak również pomniejszony byłby autorytet podmiotu władzy kościelnej, którego akt administracyjny został uchylony przez decyzję dykasterii. Organ (podmiot) ten byłby wtedy w gorszej sytuacji aniżeli administrowana jednostka.²⁹

Mając na uwadze racje przedstawione przez zwolenników obu wymienionych wyżej opinii, należy opowiedzieć się za drugą z nich. Zwłaszcza rozstrzygający wydaje się być argument oparty na zasadzie równości stron występujących w procesie administracyjnym.

ZAKOŃCZENIE

Rekurs administracyjny do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej jest zjawiskiem zupełnie nowym w strukturze prawa kanonicznego. Jego celem jest udoskonalenie wymiaru sprawiedliwości administracyjnej w Kościele. Wyjaśnianie normatywnej regulacji sądowej kontroli działalności administracyjnej i analizowanie jej poszczególnych elementów podlegać będzie zapewne procesom rozwojowym. Można jednak zauważyć, że już na obecnym etapie uwidocznilo się dążenie prawodawcy kościelnego do dostosowania zasad i postulatów współczesnego prawa administracyjnego do natury społeczności kościelnej, np. postulatu uzyskania możliwości bezstronnego wyroku sądowego w sporze administracyjnym, postulatu równości stron itp. Pozwoliło to na postawienie końcowego wniosku niniejszego artykułu, że uprawnienie do wnieśienia rekursu do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej ma nie tylko jednostka administrowana, lecz również organ władzy administracyjnej, gdy uważa się za pokrzywdzonego przez decyzję dykasterium Kurii Rzymskiej. W ten sposób umacnia się przeświadczenie, iż prawa podmiotowe są należycie respektowane przez władzę kościelną.

²⁸ Gordon, dz. cyt., s. 101—102.

²⁹ Gordon, dz. cyt., s. 102. Powyższą argumentację podziela: Staffa, art. cyt., s. 23; Krukowski, art. cyt., s. 101—103.